

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ О. В. Ареф'єва
(підпис) ПІБ

«__» _____ 20__ р.

ТИПОВІ ПРАКТИЧНІ СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

з дисципліни

«Корпоративне управління»

за освітньо-професійною програмою 051.3

«Економіка підприємства»

Розроблені: к.е.н., доцент Назаренко Ірина Федорівна
(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ, викладач)

Практичні завдання з дисципліни «Корпоративне управління»

Управлінська ситуація №1

Вихідні дані про акціонерне товариство.

Відкрите акціонерне товариство «Промінь» створено на базі державного підприємства «Промінь» в 1998 році. Основні види діяльності – виробництво внутрішніх та зовнішніх освітлювальних приладів. Кількість працюючих складає – 2400 чоловік. В 2016 році відкрите акціонерне товариство перетворилося у публічне акціонерне товариство. Обрані органи управління: наглядова рада – 7 чоловік, ревізійна комісія – 5 чоловік. Сформоване правління в кількості 9 чоловік. Статутний капітал ПАТ «Промінь» складає 25385245 грн. і поділений на 101540980 іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. Згідно із статутом в товаристві може створюватися резервний фонд у розмірі 15 відсотків статутного капіталу, а величина щорічних відрахувань в цей фонд не може бути меншою ніж 5 відсотків суми чистого прибутку товариства за рік. Структура статутного капіталу наступна:

76 % акцій належить державі і підлягає продажу.

13 % акцій належить юридичним особам.

11 % акцій належить фізичним особам (членам трудового колективу).

Ситуація

20 січня 2020 року на засіданні наглядової ради були розглянуті питання порядку дня чергових річних зборів акціонерів в тому числі питання:

1. Звіт правління про результати фінансово-господарської діяльності товариства у 2019 році та прийняті рішення за наслідками його розгляду.

2. Про розподіл чистого прибутку ПАТ «Промінь» отриманого за результатами 2019 року.

За результатами обговорення був сформований і затверджений порядок денний чергових зборів акціонерів в тому числі були включені вище зазначені питання.

Питання для обговорення.

1. Чи відноситься до компетенції наглядової ради питання формування та затвердження питань порядку денного зборів акціонерів?

2. Чи правильно голосував представник держави на засіданні наглядової ради?

3. Чи потрібно одночасно із затвердженням порядку денного зборів акціонерів прийняти рішення про дату їх проведення?

Управлінська ситуація №2

Вихідні дані про акціонерне товариство.

Відкрите акціонерне товариство «Промінь» створено на базі державного підприємства «Промінь» в 1998 році. Основні види діяльності – виробництво внутрішніх та зовнішніх освітлювальних приладів. Кількість працюючих складає – 2400 чоловік. В 2018 році відкрите акціонерне товариство перетворилося у публічне акціонерне товариство. Обрані органи управління: наглядова рада – 7 чоловік, ревізійна комісія – 5 чоловік. Сформоване правління в кількості 9 чоловік. Статутний капітал ПАТ «Промінь» складає 25385245 грн. і поділений на 101540980 іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. Згідно із статутом в товаристві може створюватися резервний фонд у розмірі 15 відсотків статутного капіталу, а величина щорічних відрахувань в цей фонд не може бути меншою ніж 5 відсотків суми чистого прибутку товариства за рік.

Структура статутного капіталу наступна:

76 % акцій належить державі і підлягає продажу.

13 % акцій належить юридичним особам.

11 % акцій належить фізичним особам (членам трудового колективу).

Ситуація

25 квітня 2020 року відбулися чергові річні збори акціонерів. Інформацію щодо розподілу чистого прибутку зробив директор з економіки товариства і висловив пропозицію правління товариства, а саме: 30 % чистого прибутку спрямувати у фонд виплати дивідендів, 5 % - в резервний

фонд і 60 % залишити як нерозподілений прибуток. Але при обговоренні, представник держави, він же і голова наглядової ради, не підтримав внесених пропозицій правлінням товариства і вніс пропозицію нарахувати дивіденди в розмірі 50 % від чистого прибутку та поставив це питання на голосування. При цьому було запропоновано нарахувати і виплатити дивіденди лише на державну частку. Головуючий на зборах, він же представник держави і голова наглядової ради, поставив на голосування обидві пропозиції. За результатами голосування було прийнято пропозицію представника держави тобто нарахувати дивіденди в розмірі 50 % чистого прибутку. Як результат прийнятого рішення, виникла необхідність корегування фінансових показників у річній фінансовій звітності, а також донарахування дивідендів і податку на дивіденди. На момент виплати дивідендів на державну долю в акціонерного товариства не було достатньо коштів на виплату збільшеної суми дивідендів. Дана ситуація привела до того, що у товариства бракувало коштів для погашення своїх зобов'язань перед кредиторами. Ритмічна та спланована фінансово-господарська діяльність товариства була дещо паралізована.

Питання для обговорення.

1. Чи правильно поступив представник держави (власник 76 % пакету акцій), запропонувавши нарахувати і виплатити дивіденди в розмірі 50 % чистого прибутку лише на державну долю?
2. Чи нараховується пеня за невчасно виплачені акції?
3. Правомірне рішення загальних зборів про затвердження річної звітності без внесених відповідних змін в частині нарахування дивідендів?
4. Які дії повинні бути з боку товариства, якщо у нього відсутні кошти для виплати дивідендів в розмірі 50 % чистого прибутку?
5. Чи правомірне рішення зборів акціонерів про нарахування та виплату дивідендів в розмірі 50 % від чистого прибутку за умови відсутності у товариства коштів на їх виплату?

Управлінська ситуація №3

Вихідні дані про акціонерне товариство.

Відкрите акціонерне товариство «Світанок» створено в процесі перетворення орендного підприємства з метою приватизації державної частки. Товариство зареєстровано в серпні 1998 року, в 2018 році товариство перетворено у публічне акціонерне товариство і основним видом діяльності є виробництво сільськогосподарської продукції. Середньоспискова чисельність працюючих складає 195 чоловік. Розмір статутного капіталу становить - 8356850 грн. і поділений на 33427400 іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. Загальна кількість акціонерів складає 127 чоловік фізичних осіб та 2 – юридичні особи. Серед юридичних осіб – ВАТ «Агропромтехніка», яке довготривалий час перебуває в процедурі банкрутства та Інвестиційна компанія «Каскад» які не проявляють особливого інтересу до діяльності ПАТ «Світанок».

Структура статутного капіталу складає:

- 83,5% акцій належить трудовому колективу.
- 3,0 % акцій належить ВАТ «Агропромтехніка».
- 5,5 % акцій належить Інвестиційній компанії «Каскад».
- 8 % акцій перебуває у власності інших фізичних осіб.

Ситуація

На засіданні наглядової ради 15 лютого 2020 року прийнято рішення про скликання загальних зборів акціонерів 22 квітня 2020 року.

Наглядова рада затвердила перелік питань порядку денного:

1. Звіт правління про господарську діяльність за 2019 рік.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Звіт наглядової ради.
4. Затвердження річного звіту і балансу та розподіл прибутку за 2019 рік.
5. Про реструктуризацію ПАТ.
6. Вибори та перевибори керівних органів ПАТ.

Правління товариства на зборах планувало при розгляді питання «Про реструктуризацію ПАТ» створити дочірнє підприємство на базі одного із структурних підрозділів, яке займалося би переробкою сільськогосподарської продукції і мало завершений цикл виробництва. У відповідності

до статуту ПАТ на даних зборах повинен переобиратися керівник виконавчого органу. Чинний голова правління також мав на меті при розгляді питання «Вибори і перевибори керівних органів ПАТ» перебрати голову наглядової ради, що дозволялося статутом товариства. Причиною зміни голови наглядової ради, була не підтримка діяльності голови правління з окремих питань.

Правлінням ПАТ було опубліковано оголошення про скликання зборів і розіслано поштою запрошення акціонерам на загальні збори. Публікації в засобах масової інформації та запрошення акціонерам містили інформацію про:

- дату, час та місце проведення зборів;
- порядок дня зборів;
- час початку та закінчення реєстрації акціонерів.

Питання для обговорення.

1. Чи правильно сформований порядок денний загальних зборів акціонерів?
2. Чи повну інформацію отримали акціонери отримавши повідомлення про проведення загальних зборів акціонерів?
3. Як повинно правління товариства організувати ознайомлення акціонерів з матеріалами по питаннях порядку денного зборів?

Управлінська ситуація №4

Вихідні дані про акціонерне товариство.

Відкрите акціонерне товариство «Світанок» створено в процесі перетворення орендного підприємства з метою приватизації державної частки. Товариство зареєстровано в серпні 1998 року, в 2018 році товариство перетворено у публічне акціонерне товариство і основним видом діяльності є виробництво сільськогосподарської продукції. Середньоспискова чисельність працюючих складає 195 чоловік. Розмір статутного капіталу становить - 8356850 грн. і поділений на 33427400 іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. Загальна кількість акціонерів складає 127 чоловік фізичних осіб та 2 – юридичні особи.

Серед юридичних осіб – ВАТ «Агропромтехніка», яке довготривалий час перебуває в процедурі банкрутства та Інвестиційна компанія «Каскад» які не проявляють особливого інтересу до діяльності ПАТ «Світанок». Структура статутного капіталу складає:

- 83,5% акцій належить трудовому колективу.
- 3,0 % акцій належить ВАТ «Агропромтехніка».
- 5,5 % акцій належить Інвестиційній компанії «Каскад».
- 8 % акцій перебуває у власності інших фізичних осіб.

Ситуація

Реєстрація акціонерів та їх представників здійснювалася реєстраційною комісією, призначеною рішенням правління. За час відведений для реєстрації, свої повноваження підтвердили – 111 учасників зборів (акціонерів та їх представників), які в сукупності володіли 80 відсотками акцій. На зборах був представник інвестиційної компанії, що володіє 5,5 відсотками акцій. Загальні збори, за рішенням правління відкрив і в подальшому головував заступник головного бухгалтера товариства. Акціонери та їх представники під час реєстрації отримали карточки для голосування, де було вказано загальну кількість голосів, якими володів кожен із присутніх. Інших документів акціонери не отримували. Голова правління доповів про результати фінансово-господарської діяльності товариства за рік, відмітив основні показники, вказавши при цьому, що прибуток за минулий рік склав 100 тис. грн., що на 70 відсотків менше ніж в попередньому періоді. Із звітом ревізійної комісії виступив її голова, який оцінив роботу правління задовільною і запропонував зборам затвердити річний звіт ПАТ. Голова наглядової ради доповів присутнім акціонерам, що наглядова рада працює всього рік і за цей період провела чотири засідання, на яких заслуховувались звіти голови та членів правління про стан фінансово-господарської діяльності товариства. Неодноразово, в рішеннях наглядової ради зверталася увага правління на досить низький розмір заробітної плати працівників та на окремі збиткові види діяльності. Після доповіді, голова наглядової ради оголосив акціонерам заяву про свою відставку з посади голови наглядової ради. Збори своїми рішеннями затвердили звіти та розподіл прибутку ПАТ: фонд виплати дивідендів – 25%, резервний фонд – 5%, фонд розвитку – 40% та фонд матеріального заохочення – 30%. Голова правління інформував акціонерів, що по питанню №5 порядку денного, правління вносить пропозицію про створення дочірнього підприємства на базі структурного підрозділу ПАТ по

переробці зерна та делегувати правління повноваження по затвердженню його статуту.

Один із акціонерів виступив із запереченням пропозиції правління щодо створення дочірнього підприємства, оскільки в порядку дня відсутнє питання «створення дочірнього підприємства», тому збори не вправі приймати таке рішення. Збори акціонерів простою більшістю присутніх прийняло рішення про створення дочірнього підприємства та делегувало правління повноваження по затвердженню його статуту.

При розгляді питання шостого порядку дня збори задовольнили відставку голови наглядової ради і обрали простим голосуванням, за рекомендацією правління, нового голову наглядової ради. В зв'язку із закінченням терміну дії контракту з діючим головою правління, акціонерам було запропоновано обрати нового голову правління. Правлінням рекомендовано продовжити контракт з діючим головою правління. Один із акціонерів фізичних осіб, в минулому керівник середньої ланки товариства запропонував на посаду голови правління свою кандидатуру, коротко виклав свою програму, в якій професійно визначив подальші шляхи діяльності товариства, його реструктуризацію та забезпечення прибуткової діяльності. Претендент на посаду голови правління висловив критичні зауваження в адресу діючого правління з приводу недолугої кадрової політики, оновлення основних виробничих фондів, впровадження новітніх технологій, розбазарювання коштів, тощо.

За результатами голосування, більшість голосів отримав діючий голова правління. Альтернативну кандидатуру підтримали тільки акціонери юридичні особи (8,5 %) та акціонери фізичні особи у більшості випадків бувши працівники товариства та пенсіонери (11 %).

Питання для обговорення.

1. Чи є правомірним рішення правління товариства щодо призначення реєстраційної комісії?
2. Чи входить до компетенції правління товариства приймати рішення щодо головуючого на зборах акціонерів?
3. Хто повинен відкривати загальні збори акціонерів?
4. Які документи повинні отримувати акціонери при реєстрації?
5. Чи є законним рішення зборів про створення дочірнього підприємства?
6. Чи можуть збори акціонерів делегувати повноваження правління товариства щодо затвердження статуту дочірнього підприємства?
7. Чи правильно звільнений голова наглядової ради?
8. Який порядок обрання голови наглядової ради акціонерного товариства?

Управлінська ситуація №5

Вихідні дані про акціонерне товариство.

Відкрите акціонерне товариство «Світанок» створено в процесі перетворення орендного підприємства з метою приватизації державної частки. Товариство зареєстровано в серпні 1998 року, в 2018 році товариство перетворено у публічне акціонерне товариство і основним видом діяльності є виробництво сільськогосподарської продукції. Середньоспискова чисельність працюючих складає 195 чоловік. Розмір статутного капіталу становить - 8356850 грн. і поділений на 33427400 іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. Загальна кількість акціонерів складає 127 чоловік фізичних осіб та 2 – юридичні особи.

Серед юридичних осіб – ВАТ «Агропромтехніка», яке довготривалий час перебуває в процедурі банкрутства та Інвестиційна компанія «Каскад» які не проявляють особливого інтересу до діяльності ПАТ «Світанок». Структура статутного капіталу складає:

- 83,5% акцій належить трудовому колективу.
- 3,0 % акцій належить ВАТ «Агропромтехніка».
- 5,5 % акцій належить Інвестиційній компанії «Каскад».
- 8 % акцій перебуває у власності інших фізичних осіб.

Ситуація

Інвестиційна компанія почала активне скуповування акцій і в першу чергу збільшила розмір свого пакету за рахунок акціонера – юридичної особи ВАТ «Агропромтехніка» та багатьох фізичних осіб, в точу числі членів трудового колективу. Під час зустрічей з акціонерами-працівниками ПАТ, представники інвесткомпанії розказували про особисті інтереси голови правління, його окремі обладки та застарілі погляди на ведення бізнесу в

аграрному секторі. Значна частина акціонерів продавала акції інвестиційній компанії. Голова правління з метою збереження контролю над підприємством проводив особисто і через посередників також роботу по скупці акцій. В результаті проведеної роботи пакет акцій інвестиційної компанії склав – 45 %, а голова правління контролював пакет акцій не більше – 30 %.

Питання для обговорення.

1. Чому інвестиційна компанія розпочала роботу по скупці акцій?
2. Чи правильні дії голови правління у ситуації скупки акцій зовнішніми акціонерами?
3. Ваше бачення подальшого розвитку подій в товаристві.

Управлінська ситуація №6

Вихідні дані про акціонерне товариство.

В свій час іноземні інвестори планували внести інвестиції в ВАТ «Зубр». В результаті перемовин були досягнуті домовленості. Однак сталася трагедія, голова правління попадає в аварію. За час перебування його на лікуванні, товариство практично призупинило свою господарську діяльність. Враховуючи ситуацію, що склалася, іноземний інвестор втратив інтерес до даного підприємства. Проблема полягала в тому, що інформацією по досягнутих домовленостях володів тільки голова правління. Про невиконання своїх зобов'язань по ряду укладених контрактів знав тільки голова правління і саме це призвело до «паралічу» роботи підприємства. Подібних фактів управління бізнесом в Україні чимало. Система корпоративного управління в класичному варіанті в Україні нагадує трикутник, який складається із власників (акціонерів) бізнесу, наглядової ради і менеджерів (керівництва). Ще в чималій кількості акціонерних товариств власники самі здійснюють управління фінансово-господарською діяльністю. В окремих акціонерних товариствах наглядові ради часто є формальною структурою, тоді коли у відомих світових корпораціях – це штаб стратегічного управління. Проблемою в багатьох випадках є, повноваження які по стандартах корпоративного управління повинні відноситись до наглядової ради, статутом корпорації віднесені до повноважень компетенції загальних зборів акціонерів або правління товариства.

Крім цього, у представників наглядової ради, дуже часто низька кваліфікація. Багатьма компаніями управляють представники великого акціонера. Хоча формально існує голова правління підписує документи, але нічого не вирішує.

Питання для обговорення.

1. Чи застосовувались принципи корпоративного управління у товаристві, керівник правління якого потрапив в аварію?
2. Які принципи корпоративного управління застосовуються у корпораціях України?
3. Яка модель корпоративного управління розповсюджена у корпораціях України?
4. Які проблеми наявні в корпоративному управлінні підприємств України?

Управлінська ситуація №7

Вихідні дані про акціонерне товариство.

ВАТ «Оріон» створено в процесі приватизації на базі державного підприємства «Радіозавод «Оріон» та зареєстровано в травні 2000 року. Основним видом діяльності підприємства було виробництво засобів радіозв'язку для військової техніки, армії, правоохоронних органів та прикордонної служби. В 90х роках потреба продукції для військової техніки різко зменшилась і на підприємстві почалися зміни у випуску продукції. Розпочався процес освоєння і випуску товарів народного споживання. В 2017 році державне підприємство було перетворене у відкрите акціонерне товариство. Статутний капітал товариства складає 21735280 грн. та поділений на 86241120 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,25 грн. Протягом 2017-2018 років проходив процес розміщення акцій згідно затвердженого плану приватизації, а також їх обіг на вторинному ринку. До

кінця 2018 року цей процес в основному завершився, структура статутного капіталу стала майже стабільною. Підприємство весь період працювало і випускало продукцію, в окремі роки навіть прибутково. В 2018 році у відповідності до Закону України «Про акціонерні товариства» товариство перетворюється у публічне акціонерне товариство і характеризується наступною структурою статутного капіталу:

25 % акцій – перебуває в державній власності та підлягає продажу.

22 % акцій - перебуває у власності акціонера Поповича.

9 % акцій – перебуває у власності акціонера Гапанюка.

10 % акцій – перебуває у власності акціонера ТОВ «Промінь».

26 % акцій – перебуває у власності акціонера ТОВ «Світанок»

8 % акцій – перебуває у власності інших фізичних осіб.

Ситуація

15 січня 2019 року наглядова рада прийняла рішення про скликання чергових зборів акціонерів 22 квітня 2015 року. Протягом лютого 2019 року в структурі капіталу товариства відбулися певні зміни, а саме акціонер – ТОВ «Промінь» купило у акціонера фізичної особи Поповича пакет акцій розміром 22 %. Крім цього з ТОВ «Промінь» домовилось про передачу акціонером Гапанюком в управління товариства 9 % належних йому акцій. Таким чином акціонер ТОВ «Промінь» володіє пакетом розміром 41 % статутного капіталу. До придбання акцій ТОВ «Промінь» не цікавилось роботою підприємства, не володіло інформацією про зміст його статуту, керівні органи і їх повноваження та інше. Причиною придбання ТОВ «Промінь» початкового пакету акцій була прибутковість підприємства і не висока ціна акцій. Ознайомившись з порядком денним зборів, ТОВ «Промінь» вирішило внести пропозиції щодо доповнення порядку денного, питанням додаткового випуску акцій та подало відповідні вимоги до наглядової ради і дане питання в порядок денний було внесено.

Питання для обговорення.

1. Що повинен був, в першу чергу, зробити акціонер ТОВ «Промінь» придбавши у власність пакет акцій розміром 22 відсотки у акціонера Поповича?

2. Які дії повинні бути з боку наглядової ради при появі нового акціонера з великим пакетом акцій?

3. Чи законними є вимоги акціонера про внесення додаткового питання до порядку денного?

4. Чи є необхідність приймати рішення про додаткову емісію випуску акцій, коли ще не проданий пакет акцій розміром 25 відсотків?

Управлінська ситуація №8

Вихідні дані про акціонерне товариство.

ВАТ «Оріон» створено в процесі приватизації на базі державного підприємства «Радіозавод «Оріон» та зареєстровано в травні 2000 року. Основним видом діяльності підприємства було виробництво засобів радіозв'язку для військової техніки, армії, правоохоронних органів та прикордонної служби. В 90х роках потреба продукції для військової техніки різко зменшилась і на підприємстві почалися зміни у випуску продукції. Розпочався процес освоєння і випуску товарів народного споживання. В 2011 році державне підприємство було перетворене у відкрите акціонерне товариство. Статутний капітал товариства складає 21735280 грн. та поділений на 86241120 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,25 грн. Протягом 2012-2017 років проходив процес розміщення акцій згідно затвердженого плану приватизації, а також їх обіг на вторинному ринку. До кінця 2018 року цей процес в основному завершився, структура статутного капіталу стала майже стабільною. Підприємство весь період працювало і випускало продукцію, в окремі роки навіть прибутково. В 2019 році у відповідності до Закону України «Про акціонерні товариства» товариство перетворюється у публічне акціонерне товариство і характеризується наступною структурою статутного капіталу:

25 % акцій – перебуває в державній власності та підлягає продажу.

22 % акцій - перебуває у власності акціонера Поповича.

9 % акцій – перебуває у власності акціонера Гапанюка.

10 % акцій – перебуває у власності акціонера ТОВ «Промінь».

26 % акцій – перебуває у власності акціонера ТОВ «Світанок».

8 % акцій – перебуває у власності інших фізичних осіб.

Ситуація

Ознайомившись з статутом товариства та внутрішніми документами, представник акціонера ТОВ «Промінь» виявив:

1. Голосування на зборах по всіх питаннях здійснюється по принципу одна акція – один голос простою більшістю голосів;

2. Засідання наглядової ради є правомірним при присутності 2/3 її членів;

3. Склад наглядової ради обирається на загальних зборах акціонерів простим голосуванням.;

4. Питання створення філій, відділень та дочірніх підприємств делеговані зборами наглядової ради.

Представник ТОВ «Промінь» зрозумів, що окремі норми статуту, внутрішніх положень суперечать Закону України «Про акціонерні товариства» і вирішив внести пропозиції щодо змін та доповнень до статуту та внутрішніх положень товариства, а саме:

1. Голосування на зборах проводилися по питаннях, які є виключно компетенцією зборів відкритим голосування прямою більшістю голосів, а по окремих питаннях згідно законодавства рішення приймати більш як трьома чвертями голосів акціонерів.

2. Привести діяльність наглядової ради у відповідність Закону України «Про акціонерні товариства»

3. Склад наглядової ради на загальних зборах акціонерів обирати лише кумулятивним голосуванням.

4. Не делегувати питання виключної компетенції загальних зборів акціонерів іншим керівним органам товариств.

Питання для обговорення.

1. Чи є порушення в нормах статуту товариства щодо голосування на зборах?

2. Який порядок проведення засідань наглядової ради?

3. Який порядок обрання членів наглядової ради та її голови?

4. Які питання Законом України «Про акціонерні товариства» віднесені до виключної компетенції загальних зборів акціонерів?

Управлінська ситуація №9

Вихідні дані про акціонерне товариство.

ВАТ «Оріон» створено в процесі приватизації на базі державного підприємства «Радіозавод «Оріон» та зареєстровано в травні 2000 року. Основним видом діяльності підприємства було виробництво засобів радіозв'язку для військової техніки, армії, правоохоронних органів та прикордонної служби. В 90х роках потреба продукції для військової техніки різко зменшилась і на підприємстві почалися зміни у випуску продукції. Розпочався процес освоєння і випуску товарів народного споживання. В 2016 році державне підприємство було перетворене у відкрите акціонерне товариство. Статутний капітал товариства складає 21735280 грн. та поділений на 86241120 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,25 грн. Протягом 2017-2018 років проходив процес розміщення акцій згідно затвердженого плану приватизації, а також їх обіг на вторинному ринку. До кінця 2018 року цей процес в основному завершився, структура статутного капіталу стала майже стабільною. Підприємство весь період працювало і випускало продукцію, в окремі роки навіть прибутково. В 2019 році у відповідності до Закону України «Про акціонерні товариства» товариство перетворюється у публічне акціонерне товариство і характеризується наступною структурою статутного капіталу:

25 % акцій – перебуває в державній власності та підлягає продажу.

22 % акцій - перебуває у власності акціонера Поповича.

9 % акцій – перебуває у власності акціонера Гапанюка.

10 % акцій – перебуває у власності акціонера ТОВ «Промінь».

26 % акцій – перебуває у власності акціонера ТОВ «Світанок».

8 % акцій – перебуває у власності інших фізичних осіб.

Ситуація

В зв'язку з вимогами нового акціонера щодо приведення додаткової емісії випуску акцій та внесення змін і доповнень до статуту товариства, наглядова рада вирішила провести засідання для обговорення даних питань і вироблення спільної позиції. На засідання був запрошений представник ТОВ «Промінь», який повідомив про свою позицію та наміри з приводу внесених питань. Наглядова рада обговорила пропозиції представника акціонера та прийшла до таких висновків:

1. Проводити додаткову емісію випуску акцій не потрібно, оскільки, це пошкодить акціонерам, які володіють великими пакетами акцій.

2. Порядок формування і проведення засідань наглядової ради залишити без змін.

Питання для обговорення.

1. Чи правильно діяв представник акціонера ТОВ «Промінь», вимагаючи внесення змін до статуту товариства та внутрішніх положень?

2. Чи правильними є висновки наглядової ради щодо проведення додаткової емісії акцій?

3. Який порядок формування та діяльності наглядової ради згідно з Законом України «Про акціонерні товариства»?

Управлінська ситуація №10

Вихідні дані про акціонерне товариство.

ВАТ створено на базі орендного підприємства «Авторемзавод», яке було зареєстровано у жовтні 1996 року. Основні види діяльності підприємства – капітальний ремонт бензинових двигунів вантажних автомобілів та виробництво причепів до легковиків. В лютому 2018 року ВАТ перетворилося у публічне акціонерне товариство «Авторемзавод». Структура статутного капіталу наступна:

28 % - у власності держави і підлягає продажу.

61 % - у власності трудового колективу (375 працівників).

11 % - у власності інших юридичних та фізичних осіб.

Ситуація

25 липня 2019 року група акціонерів – фізичних осіб, які сукупно володіли 12,3 відсотками голосів, лише ініціювали скликання позачергових зборів акціонерів для розгляду наступних питань:

1. Вибори голови правління та членів правління.

2. Затвердження програми виходу підприємства з кризового стану.

Свою вимогу акціонери обґрунтували негативними показниками фінансово-економічного стану, збитковістю, відчуженням активів, відсутністю конкретної програми дій. Про свою вимогу, акціонери повідомили наглядову раду, правління товариства, а також надіслали облдержадміністрації. Ініціаторами скликання позачергових зборів виступила група акціонерів, як членів трудового колективу так і бувших працівників товариства. Ініціативна група розраховувала на підтримку облдержадміністрації в питанні обов'язкового проведення зборів та розгляду саме запропонованих питань.

Питання для обговорення.

1. Чи були законними вимоги акціонерів?

2. Чи діяли акціонери у відповідності до чинного законодавства, ініціюючи проведення зборів саме із запропонованих питань та направляючи вимогу в усі перераховані інстанції?

3. Які на Вашу думку, повинні бути дії правління товариства та наглядової ради отримавши таку вимогу?

Управлінська ситуація №11

Вихідні дані про акціонерне товариство.

ВАТ створено на базі орендного підприємства «Авторемзавод», яке було зареєстровано у жовтні 1996 року. Основні види діяльності підприємства – капітальний ремонт бензинових двигунів вантажних автомобілів та виробництво причепів до легковиків. В лютому 2018 року ВАТ перетворилося у публічне акціонерне товариство «Авторемзавод». Структура статутного капіталу наступна:

- 28 % - у власності держави і підлягає продажу.
- 61 % - у власності трудового колективу (375 працівників).
- 11 % - у власності інших юридичних та фізичних осіб.

Ситуація

28 липня 2019 року наглядова рада розглянула вимогу акціонерів про скликання позачергових зборів акціонерів і прийняла рішення перевірити достовірність підписів акціонерів під вимогою та кількість належних їм акцій. Для цієї роботи була створена комісія в кількості 3 чоловік, яка здійснила перевірку шляхом звірення з реєстром акціонерів та дійсністю підписів, шляхом персонального опитування. За результатами перевірки встановлено:

1. Акціонери, які в сукупності володіють 1,3 відсотками голосів, не підписували вимогу, а їх підписи були підроблені, про що свідчать письмові заяви акціонерів;
2. Акціонери, які в сукупності володіють 1,7 відсотками голосів письмово відмовилися від своїх попередніх підписів з різних причин (не правильно проінформували, вже передумали і т.д.) 04 серпня 2019 року на підставі результатів перевірки наглядова рада визначила, що вимогу про скликання позачергових зборів акціонерів підписали акціонери, які володіють у сукупності 9,3 відсотків голосів і відмовила у вимозі скликання позачергових зборів акціонерів.

Питання для обговорення.

1. Чи правильно діяла наглядова рада щодо призначення комісії для перевірки достовірності підписів акціонерів і яким документом таке передбачено?
2. Чи законно поступила наглядова рада, відмовивши у скликанні позачергових зборів?
3. Дії акціонерів після отримання відмови у скликанні позачергових зборів акціонерів.
4. У яких випадках наглядова рада може приймати рішення про відмову у скликанні позачергових зборів акціонерів передбачених Законом України «Про акціонерні товариства»?

Управлінська ситуація №12

Вихідні дані про акціонерне товариство.

У 1998 році в процесі приватизації державного заводу «Агромаш» було створене ВАТ «Агромаш». Підприємство спеціалізується в основному на виробництві причіпної сільськогосподарської техніки (культиватори, дискові борони, катки та інше). Товариство має налагоджені зв'язки для стабільного збуту своєї продукції. Розмір статутного капіталу складає 1385245 грн., поділеного на 5420980 простих іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. В результаті продажу акцій на первинному та вторинному ринку цінних паперів структура статутного капіталу наступна:

39,9 % акцій належить ТОВ «Агропромтехніка», основним видом діяльності якої є продаж сільськогосподарської техніки та запасних частин сільськогосподарським підприємствам.

- 12,7 % акцій належить членам трудового колективу і прирівняних до них осіб.
- 28,4 % акцій належить інвестиційній компанії.

19,0 % акцій розпорошені серед фізичних осіб, які не цікавляться проблемами заводу та в загальних зборах в основному участі не приймають.

В 2018 році відкрите акціонерне товариство перетворилося у публічне акціонерне товариство.

Ситуація

В середині 2019 року інвестиційна компанія (власник 28,4 відсотків акцій), запропонувала товариству їх викупити. Причиною пропозиції було те, що інвестиційна компанія втратила інтерес до даного підприємства і не бачить майбутнього в його діяльності. Голова правління погодився з пропозицією та звернувся до наглядової ради про надання дозволу на викуп 28,4 % власних акцій з метою подальшого перепродажу по ринковій ціні і розподілом їх серед акціонерів, працюючих в товаристві. Наглядова рада надала правлінню письмову згоду на викуп власних акцій в інвестиційній компанії. Акції були викуплені. Оплата здійснювалася за рахунок обігових коштів товариства.

Питання для обговорення.

1. Які повинні бути дії голови правління, отримавши пропозиції від інвестиційної компанії?
2. Який порядок придбання товариством власних акцій?
3. За рахунок яких коштів можливе придбання товариством своїх акцій?
4. Чи правомірне рішення наглядової ради про надання письмової згоди правлінню на викуп власних акцій?

Управлінська ситуація №13

Вихідні дані про акціонерне товариство.

У 1998 році в процесі приватизації державного заводу «Агромаш» було створене ВАТ «Агромаш». Підприємство спеціалізується в основному на виробництві причіпної сільськогосподарської техніки (культиватори, дискові борони, катки та інше). Товариство має налагоджені зв'язки для стабільного збуту своєї продукції.

Розмір статутного капіталу складає 1385245 грн., поділеного на 5420980 простих іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. В результаті продажу акцій на первинному та вторинному ринку цінних паперів структура статутного капіталу наступна:

39,9 % акцій належить ТОВ «Агропромтехніка», основним видом діяльності якої є продаж сільськогосподарської техніки та запасних частин сільськогосподарським підприємствам.

12,7 % акцій належить членам трудового колективу і прирівняних до них осіб.

28,4 % акцій належить інвестиційній компанії.

19,0 % акцій розпорошені серед фізичних осіб, які не цікавляться проблемами заводу та в загальних зборах в основному участі не приймають.

В 2018 році відкрите акціонерне товариство перетворилося у публічне акціонерне товариство.

Ситуація

В листопаді 2019 року наглядова рада прийняла рішення про заборону голові правління розпоряджатися належними товариству акціями, до прийняття відповідного рішення загальними зборами акціонерів.

В січні 2020 року наглядова рада поставила завдання перед правлінням товариства щодо підвищення рентабельності виробництва, збільшення його прибутковості шляхом підвищення відпускних цін, які на ринку продаж були явно занижені. Це рішення наглядової ради, голова правління не прийняв до виконання. На початку лютого 2020 року наглядова рада прийняла рішення про скликання чергових зборів акціонерів та затвердила перелік питань порядку денного і дату його проведення.

Після цього, між головою правління та наглядовою радою загострився конфлікт. В результаті голова правління обмежив доступ голови і членів наглядової ради на територію підприємства, створював перешкоди членам ревізійної комісії в проведенні фінансової

перевірки.

Питання для обговорення.

1. Чи правильним є рішення наглядової ради щодо заборони відчуження власних акцій товариства?
2. Чи правомірним було рішення наглядової ради щодо скликання чергових зборів акціонерів, затвердження порядку денного та дати проведення?
3. Чи правомірно поступив голова правління, обмеживши доступ голови і членів наглядової ради на територію підприємства та створення перешкод ревізійній комісії?

Управлінська ситуація №14

Вихідні дані про акціонерне товариство. У 1998 році в процесі приватизації державного заводу «Агромаш» було створене ВАТ «Агромаш». Підприємство спеціалізується в основному на виробництві причіпної сільськогосподарської техніки (культиватори, дискові борони, катки та інше). Товариство має налагоджені зв'язки для стабільного збуту своєї продукції.

Розмір статутного капіталу складає 1385245 грн., поділеного на 5420980 простих іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. В результаті продажу акцій на первинному та вторинному ринку цінних паперів структура статутного капіталу наступна:

39,9 % акцій належить ТОВ «Агропромтехніка», основним видом діяльності якої є продаж сільськогосподарської техніки та запасних частин сільськогосподарським підприємствам.

12,7 % акцій належить членам трудового колективу і прирівняних до них осіб.

28,4 % акцій належить інвестиційній компанії.

19,0 % акцій розпорошені серед фізичних осіб, які не цікавляться проблемами заводу та в загальних зборах в основному участі не приймають.

В 2018 році відкрите акціонерне товариство перетворилося у публічне акціонерне товариство.

Ситуація

Голова правління отримавши рішення наглядової ради про проведення чергових зборів акціонерів, скликав чергове засідання правління, де прийнято рішення про розподіл 28,4 % акцій належних товариству серед працівників товариства в рахунок премії по підсумках роботи в 2019 році. Голова наглядової ради ознайомившись з рішенням правління звернувся в органи прокуратури з проханням вжиття заходів щодо заблокування передачі 28,4 % акцій трудовому колективу, оскільки продаж здійснена по заниженій ціні (товариство придбало акції по 0,07 гривні за одну акцію, а продає по 0,03 гривні), це прямі збитки для підприємства.

Прокурор видав припис і направив реєстратору товариств про блокування пакету акцій розміром 28,4 %, які належать товариству. Голова наглядової ради подав позов до суду про скасування рішення правління про продаж акцій членам трудового колективу. Суд першої інстанції задовольнив позов голови наглядової ради. Голова правління направив касаційну скаргу в апеляційний суд. Голова правління блокує підготовку проведення річних зборів акціонерів.

Питання для обговорення.

1. Чи правомірним було рішення правління про розподіл акцій серед членів трудового колективу в рахунок премії за результатами роботи в 2019 році?
2. Чи правомірним було включення в договір купівлі-продажу акцій пункту про заборону акціонерам розпоряджатися придбаними акціями протягом 10 років без погодження з правлінням?
3. Чи правомірним було звернення голови наглядової ради в органи прокуратури та позовом до суду?
4. Чи правомірні дії голови правління щодо блокування роботи по підготовці проведення річних зборів акціонерів?